

Veřejný zájem v kontextu energetického práva

Mgr. Martin Pospíšil

-
- Pojem – zájem celé společnosti nebo její podstatné části, který směřuje ke všeobecnému blahu a dobru
  - Přístup z hlediska historie, filozofie, sociologie, ekonomie a práva
  - Vertikální a horizontální působení ener. zákona

-
- Neurčitý právní pojem
  - Interpretace a aplikace
  - Přezkum
  - Prostý a kvalifikovaný veřejný zájem

Příklady VZ právním řádu

- Pro vyšetření věci veřejného zájmu může Poslanecká sněmovna zřídit vyšetřovací komisi, navrhne-li to nejméně pětina poslanců (čl. 30 odst. 1 Ústavy).
- Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu (čl. 11 odst. 4 Listiny).
- Ochrana přírody a krajiny je veřejným zájmem (§ 58 odst. 1, zákona č. 114/1992 Sb.)
- § 3 odst. 2 zákona č. 458/2000 Sb., přenos el., přeprava plynu, distribuce el., výroba elektřiny... se děje ve veřejném zájmu.
- Ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu lze na nezbytnou dobu a v nezbytné míře použít vlastníkovu věc, pokud účelu nelze dosáhnout jinak (§1037 zákona č. 89/2012 Sb.)

Vymezení konkrétního VZ

- Vykládat vždy ke konkrétnímu skutkovému ději, individualizace
- Vyjádření VZ v zákoně – název, úvodní ustanovení, veřejné statky, které zákon chrání
- Deklarování veřejného zájmu zákonem v konkrétně určené věci je neslučitelné s principy právního státu, zejména s principem dělby moci, omezuje rovněž právo na soudní přezkum.

Postavení moci výkonné a zákonodárné při vymezení VZ

- Nález ÚS sp. zn. Pl. ÚS 24/04 – Jezy na Labi
- Nález ÚS sp. zn. Pl. ÚS 24/08 – Ruzyně
- Nález ÚS sp. zn. Pl. ÚS 39/18 – Liniový zákon
  - námitka nedovoleného prohlášení VZ
  - námitka nedostatku obecnosti právní úpravy

Test proporcionality

- Test vhodnosti
(lze dosáhnout kýženého cíle?)
- Test potřebnosti
(je VZ naplněn vhodně, nelze cíle dosáhnout jinak?)
- Test vyvážení v kolizi stojících zájmů

Rozhodnutí ve věci ochrany památek a FVE

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2022, sp. zn. 55 A 47/2022

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 11. 2022, sp. zn. 57 A 7/2022

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 1. 2023, sp. zn. 30 A 60/2022 (stanovení kritérií, FVE na jiné střeše)

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 3. 2023, sp. zn. 55 A 23/2022

Rozsudek NS ze dne 26. 1. 2017 sp.zn. 21 Cdo 799/2016

- VZ ve vyvlastňovacím řízení není předmětem dokazování (zřizování přenosové soustavy se děje ve veřejném zájmu)
- Vyvlastňovací úřad zkoumá, zda VZ převažuje nad zachováním dosavadních práv
- Pokud dotčený vlastník odmítne návrh smlouvy o zřízení věc. břemene, jedná se o důvod zahájení vyvlastňovacího řízení
- Výsledek poměření VZ – rozšíření el. Vedení je silnější než zájem vlastníka
- Pojem náhrada – jednorázová/opakovaná

Rozsudek NSS ze dne 13. 1. 2017, sp. zn. 2 As 207/2016 - Krkavci

Výjimky ze zákazů u památných stromů a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

- § 56 odst. 2 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny
- Výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů lze povolit v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti nebo z jiných naléhavých důvodů **převažujícího veřejného zájmu**, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a důvodů s příznivými důsledky nesporného významu pro životní prostředí.

-
- Poměření VZ na výstavbě VTE s VZ na ochraně přírody – zvláště chráněného živočicha
  - Výroba z OZE směřuje k vyšší míře ochrany životního prostředí
  - Stavby VTE nelze a priori považovat za záměr naplňující veřejný zájem (náklady/výnosy)
  - Převaha veřejného zájmu závisí mj. na míře dotčení zvláště chráněných živočichů a rostlin

Nařízení Rady EU 2022/2577, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění OZE

- Cíl – zjednodušit povolovací postupy OZE, skladování energie, el.ener. soustavy
- Ochrana před volatilitou cen
- Urychlit zavádění malých zdrojů pro samospotřeb. a kolektivní samospotřebitele
- Členské státy mohou omezit uplatňování nařízení na území, technologie či projekty
- Platnost omezena na 18 měsíců – lze prodloužit

Převažující veřejný zájem

- Plánování, výstavba a provoz zařízení na výrobu energie z OZE a jejich připojení k soustavě, související soustava samotná a skladovací zařízení se považují za projekty v **převažujícím veřejném zájmu**, které slouží veřejnému zdraví a bezpečnosti při vyvažování právních zájmů v jednotlivých případech...

FVE

- Povolovací postup nepřekročí 3 měsíce
- Členské státy mohou vyloučit určité oblasti z důvodu kulturního, historického dědictví, bezpečnosti.
- Projekty do 50 kW – tichý souhlas – neodpoví-li správní orgány do 1 měsíce od podání žádosti

Modernizace

- Větrníky – v letech 2021-2025 dosáhne své životnosti kapacita cca 38 GW – modernizace
- Povolovací postup nepřesáhne 6 měsíců, a to včetně posouzení vlivu na životní prostředí
- Nedojde-li modernizací ke zvýšení kapacity o více než 15 %, činí lhůta 3 měsíce

Tepelná čerpadla

- Je-li výkon nižší než 50 MW – povoloovací postup do 1 měsíce

Lex OZE 1

- Povinnost mít licenci na výrobu elektřiny z OZE, původně od 10 kW nyní až od 50 kW (odpovídá velikosti FVE na větším bytovém domě).
- Stavby v zastavěném území sloužící k výrobě energie z OZE do 50 kW – jsou stavbami nevyžadujícími stavební povolení ani ohlášení
- Výrobní elektřiny z OZE s výkonem nad 1MW budou zřizovány a provozovány ve veřejném zájmu – automaticky tak nepřeváží zájem na ochraně životního prostředí

Klimatická žaloba

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2022 sp. zn. 14 A 101/2021

Výrok III.

Zásah MŽP, MPO, MZ a MD spočívající v nestanovení konkrétních *mitigačních opatření* vedoucích ke snížení emisí skleníkových plynů o 55% do roku 2030 ve srovnání s úrovní v roce 1990 **je nezákonný.**

Výrok IV.

Žalovaným se zakazuje pokračovat porušování práv žalobců.

Výrok V.

Žaloba se v části směřující vůči neprovedení dostatečných *adaptačních opatření* se zamítá

Podmínky pro podání zásahové žaloby

- 1) Žalobce musí být přímo dotčen
  - tání ledovců, vymírání druhů, zvyšování teploty, nedostatek vody, migrace
  - nejde jen o globální následky změny klimatu, ale o jejich místní nežádoucí projevy – je dán individuální zájem

2) Zásah musí krátit žalobce na jeho právech

- Právo na příznivé životní prostředí vymezil soud jako právo na žití v takových klimatických podmínkách, které umožňují nerušený výkon životních potřeb člověka
- Není rozhodné, že nejzávažnější dopady změny klimatu zatím nenastaly – stát musí přijmout preventivní opatření (Urgenda)

3) Nezákonnost zásahu

- Nečinnost je nezákonná, měl-li žalovaný povinnost konat a tuto povinnost nesplnil.
- Pařížskou dohodu považoval soud jen za výkladovou pomůcku, pramenem sub. práva byl čl. 35 Listiny
- **Mitigační opatření** – žalovaní společně nepřipravili konkrétní plán, který by umožňoval dosáhnout cílů z Pařížské dohody.
- **Adaptační opatření** – žalovaní průběžně kontrolují a vyhodnocují plnění opatření. V rámci průmyslu a energetiky je plněno 92% opatření.

4) Žalobci musí být zkráceni na svých právech nezákonným zásahem

- Jedná se o nečinnost nikoli rozhodnutí
- Žalovaní se doupouští zásahu tím, že doposud nepřijali dostatečně konkrétní plán mitigačních opatření.

5) Zásah směřoval přímo proti žalobci

- Musí být dána příčinná souvislost mezi zásahem a zkrácením práv žalovaného
- Ke změně klimatu by sice došlo, ovšem změna by byla mírnější

Rozsudek NSS ze dne 20. 2. 2023 sp. zn. 9 As 116/2022

- Při plnění klimatických závazků jedná ČR kolektivně v rámci EU
- Z mezinárodního ani z unijního práva neplyne pro ČR povinnost snížit emise skleníkových plynů do roku 2030 o 55%.
- V rámci EU doposud nedošlo k závaznému rozpočítání kolektivního závazku mezi členské státy
- Pařížská dohoda nevymezuje uhlíkový rozpočet ČR, ale toliko konečný cíl mezinárodního společenství